

ПРЕВЕНТИВНЕ ВИХОВАННЯ ШКОЛЯРІВ

ЗМІСТ

ПРЕВЕНТИВНЕ ВИХОВАННЯ УЧНІВ.....	3
ПЛАН ЗАХОДІВ ЩОДО ПРЕВЕНТИВНОГО ВИХОВАННЯ УЧНІВ.....	5
ВИХОВНІ ЗАХОДИ З ПРЕВЕНТИВНОГО ВИХОВАННЯ...8	
ВИХОВНА ГОДИНА «ШКІДЛИВІ ЗВИЧКИ. НЕ ДАЙ СЕБЕ ОБДУРИТИ».....	9
ВИХОВНИЙ ЗАХІД "БЕЗДОГЛЯДНІСТЬ ПІДЛІТКІВ ТА ЇЇ НАСЛІДКИ. ЩО РОБИТЬ ПІДЛІТКА ВАЖКИМ?».....	16
ВИХОВНА ГОДИНА «ЖОРСТОКІСТЬ і НАСИЛЬСТВО».....	24
ВИХОВНА ГОДИНА «ПРАВОПОРУШЕННЯ ПІДЛІТКІВ».....	32
ТРЕНІНГ «УРОКИ ТОЛЕРАНТНОСТІ».....	37
ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА.....	44

ПРЕВЕНТИВНЕ ВИХОВАННЯ УЧНІВ

Превентивне виховання – це успішна система підготовчих, попереджувальних та профілактичних дій педагога з метою запобігання формуванню негативних звичок, рис характеру, проявів асоціальної поведінки підлітків та організація належного догляду за їх діяльністю.

До завдань, які ставить перед собою превентивне виховання, передусім належить формування високоморальної свідомості учнів, яка є головним чинником, що впливає на вибір способів на основі морально – правових знань, уявлень, поглядів, переконань, почуттів, які склались у нашому суспільстві і становлять суспільну свідомість, що має вирішальний вплив на формування індивідуальної свідомості.

Одним із завдань превентивного виховання є формування в учнів моральних почуттів, які б регулювали їхню поведінку: почуття законності обраної мети, правомірності шляхів і засобів їх реалізації, справедливості, відповідальності тощо.

Другим завданням превентивного виховання учнів є вироблення у них навичок і звичок високоморальної поведінки. Оскільки у кінцевому підсумку вся виховна робота спрямовується на формування соціально активної особистості.

Третім завданням превентивного виховання є формування в учнів активної позиції у соціальній сфері, тобто негативного і терпимого ставлення до проявів девіантної поведінки іншими та аморальних вчинків, прагнення взяти участь у боротьбі з цими

негативними явищами, які, на жаль, ще мають місце у нашому житті, вироблення вміння протистояти негативним впливам.

Четвертим завданням превентивного виховання, яке пронизує всю виховну роботу, є подолання у свідомості окремих учнів помилкових навичок і звичок поведінки, які сформувалися внаслідок помилок і недоліків формування.

Запобігання правопорушень неповнолітніх має бути справою не тільки дорослих, а й самих школярів. Вони повинні в міру своїх можливостей залучатися до цього. Мається на увазі дитяче самоврядування і робота різноманітних загонів, комісій, штабів.

Профілактика вимагає своєрідного підходу і до вибору методів і форм виховної роботи. Вважаю, що школа зловживає словесними формами впливу, що приводить до зайвого моралізування так не терплять учні. У шкільній практиці мають застосовуватися такі методи, які сприяли б формуванню у школярів навичок правомірної поведінки. Досвід переконує, що нерідко учні у певних ситуаціях діють неправомірно, бо не мають досвіду, а теоретичні знання не спрацьовують. Тому їх частіше треба ставити в ситуації вибору того чи іншого типу поведінки, організовуючи ділові та рольові ігри, привчати до додержання правил людського співжиття.

ПЛАН ЗАХОДІВ ЩОДО ПРЕВЕНТИВНОГО ВИХОВАННЯ УЧНІВ

№ п/п	Зміст роботи	Відповідальні	Термін виконання
1	За даними соціального паспорта скласти списки учнів класу з девіантною поведінкою	Класний керівник	Вересень
2	Виявляти та ставити на внутрішкільний профілактичний облік неблагополучні сім'ї з метою недопущення порушення прав дітей. Проводити обстеження умов проживання дітей в даних сім'ях із залученням представників соціальних служб	Адміністрація школи Класний керівник	Вересень
3	Розробити систему індивідуальної роботи з батьками, які негативно впливають на своїх дітей або зовсім не займаються їх вихованням	Психолог, Класний керівник	Вересень
4	Організувати консультації для учнів з девіантною поведінкою з метою попередження правопорушень та корекції їх поведінки	Психолог	Постійно
5	Проводити профілактично-роз'яснювальну роботу з батьками, які ухиляються від встановлених законом обов'язків по вихованню своїх дітей	Психолог, Класний керівник	Постійно
6	Формування здорового способу життя, попередження тютюнокуріння, вживання наркотичних речовин та алкогольних напоїв	Психолог, Класний керівник	Постійно
7	Щомісячно проводити інформаційно-консультаційні заняття з батьками із неблагополучних сімей: <ul style="list-style-type: none"> - Профілактика безпритульності та бездоглядності; - Попередження шкідливих звичок; - Запобігання насильства у сім'ї; - Попередження негативних проявів серед дітей у неблагополучних сім'ях. 	Медсестра Психолог Класний керівник	Протягом року

8	Оформити та постійно поповнювати матеріалами інформаційні стенди (буклети, плакати, пам'ятки), виставки літератури щодо формування здорового способу життя у дітей та учнівської молоді	Психолог Класний керівник	Протягом року
9	Провести в школі: - місячник антиалкогольної, антинаркотичної, антитютюнової пропаганди; - тиждень "За здоровий спосіб життя"; - Урок здоров'я з нагоди відзначення Всесвітнього дня здоров'я; - Заходи до Всесвітнього дня проти тютюнокуріння - виставки-конкурси соціального плакату, реклами, фоторобіт та дитячого малюнка з питань формування здорового способу життя серед дітей та учнівської молоді; - акцію до Всесвітнього дня боротьби з ВІЛ/СНІДом "Це стосується кожного"; спортивні змагання, творчі та інтелектуальні конкурси для школярів.	Медсестра Психолог Класний керівник	Протягом року
10	Залучення дітей з девіантною поведінкою до участі у гуртках та спортивних секціях	Класний керівник	Протягом року
11	Здійснювати заходи щодо попередження проникнення у свідомість дітей культу насильства, жорстокості, екстремізму, ксенофобії та расистських проявів	Класний керівник	Постійно
12	Проводити дні довір'я (прийом батьків, консультації з проблем виховання)	Класний керівник Психолог	Протягом року
13	Розглядати конкретні проблеми виховання дітей у неблагополучних сім'ях на педрадах, нарадах	Класний керівник	Раз в семестр
14	Провести профілактичні заходи щодо запобігання формування та розвитку серед дітей залежності від азартних, комп'ютерних ігор та інтернет залежності	Класний керівник	Постійно

15	<p>Пропаганда медичних занять серед учнів та батьків:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Бесіди про шкідливість алкоголю, тютюну, наркотиків; - Про небезпеку венеричних захворювань, СНІДу 	Медсестра	Раз в семестр
16	З метою покращення успішності та дисципліни учнів проводити операції-рейди: “Урок”, “Вулиця”, “Перерва”, “Запізнення”, “Дискотека”	Класний керівник	Постійно
17	Тримати під постійним контролем неблагополучні сім’ї та підтримувати зв’язок з родинами, де виховуються учні з девіантною поведінкою	Класний керівник	Постійно
18	Забезпечити системне вивчення та дотримання школярами Правил для учнів.	Класний керівник	Постійно
19	Проводити тематичні виховні години, бесіди, диспути, тренінги з формування толерантних відносин між учнями.	Класний керівник	Щомісяця

ВИХОВНІ ЗАХОДИ З ПРЕВЕНТИВНОГО ВИХОВАННЯ

ВИХОВНА ГОДИНА

на тему:

**"ШКІДЛИВІ ЗВИЧКИ.
НЕ ДАЙ СЕБЕ
ОБДУРИТИ»**

Мета.Освітня: ознайомити учнів із шкідливими звичками, довести до їх свідомості, що шкідливі звички є основною причиною порушення здоров'я;

Розвиваюча: формувати в учнів негативне ставлення до шкідливих звичок (паління, вживання алкогольних напоїв, наркотиків);

Виховна: виховувати дбайливе ставлення до власного здоров'я.

Обладнання: чисті аркуші паперу, фломастери, слайди «Шкідливі звички. Не дай себе обдурити».

Хід заняття

Запитання до учнів.

Що таке шкідливі звички?

Які шкідливі звички ви знаєте?

Тестування «Що я знаю про шкідливі звички?»

Позначити правильні варіанти відповідей.

1. Шкідливі звички — це:

- а) мити руки з милом перед їдою;
- б) палити, вживати алкоголь та наркотики;
- в) вранці та ввечері чистити зуби;
- г) човгати ногами; смоктати пальці, гризти нігті.

2. Що відбувається з дитиною, яка вживає алкоголь?

- а) Вона швидше росте;
- б) у неї покращується пам'ять;
- в) вона погано вчиться;
- г) вона завдає неабиякої шкоди власному здоров'ю.

3. Які наслідки може викликати паління?

- а) Захворювання на рак легенів;
- б) піднесення настрою;
- в) зниження гостроти зору, слуху;

г) прискорення процесів дорослішання.

4. До чого призводить вживання наркотиків?

а) З'являється унікальна можливість відвідати віртуальні світи;

б) виникає фізіологічна і психологічна залежність від отрути;

в) деградує мозок людини;

г) людина стає більш розкутою і товариською.

Правильні варіанти відповідей:

1. б, г.

2. в, г.

3. а, в.

4. б, в.

За кожну правильну відповідь учень зараховує собі 1 бал.

8 балів – учень має чіткі уявлення про наслідки шкідливих звичок.

7-5 балів – загалом учень знає про шкідливий вплив алкоголю, тютюну та наркотиків на організм людини, але не має уявлення про конкретні наслідки вживання цих небезпечних речовин.

4-0 балів – учень потребує особливої уваги з боку педагогів та батьків і додаткової роз'яснювальної роботи щодо наслідків шкідливих звичок.

Слово вчителята перегляд слайдів «Шкідливі звички. Не дай себе обдурити».

Паління, вживання наркотиків і алкоголю назвали шкідливими звичками тому, що вони дуже небезпечні для здоров'я. Проте, є чимало інших шкідливих звичок, які також ідуть не на користь людині: наприклад, однією з найпоширеніших є звичка горбитись.

Вона призводить до викривлення хребта, що погіршує роботу органів кровообігу, дихання, травлення. Узагалі здавна вважали, що коріння всіх хвороб криється у неправильній поставі. Та все ж найбільше зашкоджують здоров'ю людей паління, вживання алкогольних напоїв та наркотиків. Принцип звикання організму до тютюну, спиртного й наркотиків той самий. Речовини, що входять до їхнього складу, включаються у ланцюжок обміну речовин людського організму. Людина опиняється у так званій нікотиновій (алкогольній, наркотичній) залежності і вже не може обходитися без регулярного вживання цих отрут. Тому так складно позбутися подібних звичок, що найчастіше переходять у хворобу (алкоголізм і наркоманію).

Не секрет, що чимало підлітків хоча б раз пробували курити. Здавалося б, що тут такого: багато дорослих курять... Але варто батькам знайти у кишені сина чи доньки пачку цигарок, і серйозної розмови не уникнути, адже тато й мама розуміють, що паління — дуже шкідлива звичка, а підлітки не сприймають її всерйоз, і даремно. Чадний газ, що утворюється під час горіння, у крові вступає в хімічну взаємодію з гемоглобіном, що, як ви знаєте, переносить кисень. Вміст кисню в крові курця різко падає, а значить, погіршується кровопостачання головного мозку. Саме тому в курців-початківців наморочиться голова. Після «набуття досвіду» неприємні відчуття слабшають і згодом зникають, але негативний вплив тютюнового диму залишається. Нікотин руйнує діяльність нервової системи, серця, легень, печінки, органів травлення, знижує гостроту зору та слуху.

Тютюн – убивця вітамінів в організмі. Одна викурена цигарка нейтралізує в ньому двадцять п'ять міліграмів вітамінів (стільки їх

міститься в одному апельсині). За даними англійської королівської спілки лікарів, кожна викурена цигарка коштує курцям від 5 до 15 хвилин життя. У середньому ж курці живуть менше, ніж люди, які не курять, на 6 – 8 років.

Бесіда

1. Як ви вважаєте, зазвичай з якої причини підлітки починають палити?

2. Чи може паління призвести до наркоманії? Поясніть свою думку.

3. Чому палити у підлітковому віці найбільш небезпечно?

4. Чому дівчатам особливо небезпечно палити?

5. Яке майбутнє чекає на суспільство, якщо молоде покоління при звичається до цигарок?

Слово вчителя

Зовсім непитущі люди трапляються набагато рідше, ніж некурящі. Можливо, тому що паління не приносить явного задоволення, а от алкоголь допомагає розслабитись, відчутти себе вільніше. Але коли людина починає пити, вона потроху п'яніє, утрачає над собою контроль і може «перебрати норму». Що таке «норма»? Простіше кажучи, це та кількість алкоголю, від якої тобі ще добре. Але варто продовжити пити і можна тяжко отруїтись. Відомо, що в алкогольну залежність потрапити легко, але навряд чи ви задумувались, наскільки невинно це починається. Подумаєш, келих пива! Але згодом дозування будуть збільшуватися, потім пиво видасться недостатньо міцним... Найнебезпечнішими за все є слабоалкогольні напої з додаванням соку: на смак вони майже як

лимонад, але набагато міцніші від пива. До речі, алкоголізм у підлітків розвивається в чотири рази швидше, ніж у дорослих.

Бесіда

1. Чи можна вважати такі напої, як «Джин-тонік», «Лонгер», «Ром-кола», легкими тонізуючими напоями?

2. Як ви гадаєте, чи можна вважати рекламу слабо-алкогольних напоїв та пива небезпечною для життя суспільства?

3. З якого віку людина може розпочати вживання алкоголю?

Слово вчителя

Уявіть собі: ви розмовляєте з другом або робите домашнє завдання. І раптом вам захотілося пити, та так сильно, що в очах темніє, усе тіло ломить і в голові наморочиться. Ви відчуваєте: якщо не вип'єте склянки води – просто помрете...

Щось схоже, тільки в сотні разів сильніше, відчуває наркоман, позбавлений звичайної дози. Сучасна людина в середньому живе близько сімдесяти років, а наркоман, що почав «колотися», вживати «колеса» або курити «травичку» ще у підлітковому віці, навряд чи доживе до тридцяти років. Навіть невеликі, але регулярні дози наркотиків змушують мозок сидіти на голодному пайку, позбавляючи його кисню. Людині стає важко зосереджуватися, погіршується пам'ять. Але найжахливіший стан, до якого може призвести людину наркоманія, – приступи жорстокої ломоти у м'язах, судоми, страшні галюцинації.

У наш час наркоманія – страшна загроза для молодого покоління.

Що ж робити, щоб уберегтися від цієї біди? Як не потрапити в кут, із якого мало хто може знайти вихід?

По-перше, не пробувайте наркотиків із цікавості або «за компанію». Більша частина їх викликає звикання вже з першої дози.

По-друге, ніколи не піддавайтесь на підбивання на кшталт: «Неси спробувати? Хіба ти боягуз?».

І завжди пам'ятайте про те, що будь-які наркотики коштують дорого і, роздаючи перші безкоштовні або дуже дешеві порції, їхні розповсюджувачі «чіпляють на гачок» нові жертви.

Творче завдання «Моя відповідь така»

Учитель роздає учням аркуші паперу і пропонує написати, як би вони відповіли у подібних ситуаціях:

1. Друг (подруга) похвалився, що спробував викурити цигарку і йому сподобалось. Він пропонує спробувати і вам.

2. Ви потрапили у компанію, де всі курять. «Спробуй, це круто! Ми вже дорослі!» — кажуть вам.

3. До вас у гості прийшли друзі й принесли «Лонгер». «Ось купили дорогою. Буде веселіше розважатись»,— так пояснили вони свій вчинок.

Заключне слово вчителя

Багато підлітків починають курити, вживати алкогольні напої саме тому, що із цигаркою або чаркою в руці видаються собі більш дорослими, стильними. Але чи замислювались ви, чому так багато дорослих людей роками борються із залежністю від алкоголю, тютюну і (тим паче наркотиків? Тому, що ці згубні звички із задоволення перетворюються на страшні хвороби.

То що ви оберете: здорове яскраве життя чи щоденну тяжку боротьбу за виживання? Яким ви бачите своє майбутнє? Добре подумайте над цим, беручи до рук цигарку чи пляшку пива.

ВИХОВНИЙ ЗАХІД

**"БЕЗДОГЛЯДНІСТЬ
ПІДЛІТКІВ ТА ЇЇ
НАСЛІДКИ.**

**Що робить підлітка
важким?"**

(Батьківські збори з елементами ділової гри)

Мета. На конкретних прикладах проаналізувати випадки виховання, які викликають найбільше проблем у батьків, дійти спільної думки. Залучати батьків до читання педагогічної літератури. Ознайомити з правами дитини, виховувати повагу до дитини, як до рівноправного члена сім'ї.

Форма. Батьківські збори з елементами ділової гри

Обладнання. Тест для батьків. Виставка педагогічної літератури.

Пам'ятка для батьків; Плакати з крилатими висловами:

«Вихователь сам має бути тим, ким хоче зробити вихованця».

В. Даль

«У вихованні вся справа в тому, хто вихователь».

Д. Писарєв

«Вихователю треба глибоко знати життя, щоб до нього готувати».

Л. Толстой

«Батьки — приклад для дитини».

«Виховувати - ховати від зла»

Учитель. Доброго дня, шановні гості. Ми раді вітати вас на сьогоднішній діловій грі. Хто з батьків не мріє, щоб його дитина виросла найрозумнішою, найвродливішою, найсильнішою, найдобрішою і наймужнішою, хто не сподівається, що люди поважатимуть сина чи доньку за працьовитість і знання справи, за вихованість. Одним словом, ми мріємо про всебічну досконалість наших дітей.

Учитель. Всебічний, гармонійний розвиток — наш ідеал. Ідеал і сімейного, і суспільного виховання. Але скільки треба наполегливої і кваліфікованої праці батьків і вчителів, щоб наші діти ввібрали все багатство інтелектуальної, моральної культурної спадщини, виробленої людством.

Учитель. Виховувати - це значить творити людину. Сьогодні ми поговоримо про деякі складні випадки, з якими зустрічаються батьки у вихованні дітей. Та спочатку давайте познайомимося з нашими учасниками. (Називає імена учасників, які погодилися взяти участь.)

Учитель. Ви всі працюєте в різних сферах, спілкуєтеся з різними людьми, але всіх вас об'єднує те, що у вас є діти.

Учитель. А розпочнемо ми з вами зустріч із простого тестування, яке дасть вам можливість перевірити ще раз ваші педагогічні здібності. Можливо, саме це тестування не дасть вам у майбутньому припуститися помилок у вихованні вашої дитини. Результати цього тесту знатимете тільки ви, якщо ви відверто дасте відповіді на питання тесту, дізнаєтесь, який ви вихователь. (Усім батькам пропонується тест і простий олівець)

Тест для батьків «Чи можете ви?»

1. У будь-який момент залишити всі свої справи і зайнятися дитиною.
2. Порадитися з дитиною, не зважаючи на її вік.
3. Зізнатися дитині в помилці, якої ви припустилися в ставленні до неї.
4. Вибачитися перед дитиною, якщо ви не праві.
5. Стримати себе, якщо вчинок дитини роздратував вас.
6. Поставити себе на місце дитини.
7. Повірити хоча б на хвилинку, що ви добра фея.
8. Розповісти дитині про повчальний випадок зі свого дитинства, який не вигідно свідчить про вас.
9. Пообіцяти дитині, що виконаєте її бажання за хорошу поведінку.
10. Завжди утримуватися від слів, які боляче вразять дитину.
11. Надати один день, коли б вона робила все, що їй заманеться, і поводи́ла себе так, як схоче, а ви ні в що не втручалися.
12. Не відреагувати, коли ваша дитина вдарила, грубо штовхнула або просто незаслужено образила іншу дитину.
13. Встояти проти дитячих прохань і сліз, якщо впевнені, що це - примха, забаганка.

Відповіді:

А - можу і завжди так роблю - 3 бали.

Б - можу, але не завжди так роблю - 2 бали.

В - не можу - 1 бал

Підрахуйте бали

Якщо ви набрали 30-39 балів, це означає, що дитина - найбільша цінність у вашому житті. Ви дієте правильно, й можете сподіватися на добрі результати.

Сума 16-30 балів: піклування про дитину для вас питання першорядне. Ви схильні до компромісів, які послабляють виховний ефект. Вам слід серйозно замислитися над підходом до виховання.

Менше ніж 16 балів — перед вами постали серйозні проблеми стосовно виховання дитини.

Учитель. А тепер переходимо до нашої гри. На сьогоднішнє засідання винесено декілька запитань, які стосуються кожного з нас, адже рано чи пізно кожен намагається дати на них відповіді

Вам здалося, що контакт з дитиною втрачено?

Ще вчора все було добре й весело. Ви встигали перекинутися слівцем, могли один одного заспокоїти. І ось щось зникає, віддаляється. Дитина відчужена, дивиться «з холодком». Розмова не зав'язується. Невже все розвалюється?

Не бійтеся! Якщо контакт був, він, як правило, не зникає. Однак для цього потрібно докласти зусиль і вам, і дитині. Людина по суті своїй консервативна, звичок дотримується, тим більш таких, з якими їй комфортно і затишно.

Є такі вікові моменти, коли щось змінюється в дитині. Чи у вас відбувається якась нова стадія, і не зрозуміло, як тепер любити, як розуміти.

Не метушіться, крилами не тріпочіть. Форсаж ситуації навантажить дитину, зовсім стривожить вас і не принесе плодів. Влаштуйте день спокою і мовчання. Або й три.

У наших невеликих життєвих просторах довго не намовчишся. Слово, друге — і зав'язалася розмова. Ось і контакт потихеньку налагоджується. І через якийсь час вже дивуєшся: «Що ж це було?»

Якщо ж розлад не виправляється, необхідно «копати глибше». А чи був контакт взагалі? Чи існував він лише в уяві батьків? Адже те, що дитина слухняно розповідає про шкільні події,— це ще не довіра, а якщо на когось поскаржитися — це ще не таємниця душі.

А може, це ви переключилися на деякий час на свою роботу-турботу, і дитина відчула себе загубленою, нікому не потрібною?

Ні в якому разі не можна припиняти працювати над собою, над проблемою виховання дитини, вашим спільним життям. Якщо уважно і лагідно подивитися в дитячі очі, ви обов'язково помітите погляд у відповідь.

Ось підслухана розмова між батьками і дитиною: «Ти наша дитина, й батькам видніше, як тебе виховувати».

«А я по телевізору чув, як говорили, що за дітей відповідають усі».

(Обговорення питання. Виступи батьків).

Ніхто не хоче, щоб його дитина виросла жадібною, грубою, злою. І все ж таке трапляється, навіть у гарних родинах. Отже, батьки врешті-решт не розуміють звідки береться доброта, егоїзм, гуманність, байдужість. Виростити дитину нелегко. Доводиться багато чим жертвувати. Добре, якщо жертви розумні. Пожертвуйте, наприклад, поганими звичками.

Чому таке трапляється? Ваша думка.

Негативізм є природною формою боротьби дитини з обмеженнями. Так званий пасивний негативізм — це відмова від виконання розпоряджень, що порушують симетричність відносин з дорослими. Активний негативізм — здійснення дій, що прямо протилежні тим, яких вимагає дорослий. Він є ще більш вираженою формою ствердження своєї рівності з дорослим. В активно-негативній поведінці відтворюється найважливіша функція дорослого: ухвалення рішення, вироблення наміру. Воно будується найпростішим з можливих способів: шляхом створення точного негатива стосовно рішення дорослого. В узагальненій формі такий спосіб дії може бути представлений як «завжди чинити всупереч розпорядженням що віддаються».

Фактичним автором наміру залишається дорослий, а дитина лише «перекладає» його, замінюючи всі плюси на мінуси, а мінуси на плюси.

У підлітковому віці сприйняття дитини дорослими дуже сильно відрізняється від її самосприйняття. Дорослі недооцінюють рівень її психологічної зрілості, сама вона його переоцінює. Тому не дивно, що вона жагуче бореться за свої «дорослі» права. Положення підлітків ускладнюється тим, що в сучасному суспільстві відсутній який-небудь соціальний інститут, що дозволив би їм реалізувати свою спрямованість на повноцінне входження в дорослий мир наприклад, як це було в часи натурального господарювання. В 12-14 років у ідітка було багато можливостей показати себе «як дорослого».

Школа не надає такої можливості. Вона адекватна молодшому шкільному віку, у якому провідною діяльністю є навчальна. Підліткові ж необхідна «арена» для розгортання його соціальної активності.

Рекомендації для батьків підлітків відповідають тому ж загальному напрямку, що й для батьків трирічних дітей. Необхідно усвідомити, що їхня дитина стала вже майже дорослою. А це значить,

що вона повинна зайняти в сім'ї нове положення, значно більш рівноправне, ніж раніше. У неї повинні з'явитися її нові права, й нові обов'язки.

Головне право — це право розпоряджатися собою, воно вимагає високої відповідальності, а відповідальність і зароджується, і проявляється в сумлінному виконанні своїх обов'язків.

Дотримуючись звичної схеми, батьки часто намагаються нав'язати дитині обов'язки, «замкнуті» на ній самій: прибирання нею своєї кімнати, сумлінне навчання й ін. Однак подібні вимоги звичайно викликають у підлітків роздратування, тому що вони прагнуть до самостійної організації власного життя й саме в цьому найменш схильні.

Батько. Ви говорите про міру суворості, а можна виховувати дитину без усякої суворості. Якщо робити все розумно і ласкаво, так і життя можна прожити й ніколи не бути суворим із дитиною.

А. Макаренко: «Під суворістю я не розумію який-небудь гнів або істеричний крик. Ні в якому разі. Суворість доречна тільки тоді, коли не має кілких ознак істерії... ваша впевненість, ваше рішення, якщо ви його висловите ласкаво, воно зробить ще більше враження».

Учитель. Ось і добігає кінця наша зустріч. Ми вдячні за те, що ви відгукнулися на наше прохання, прийшли на ділову гру, щоб поділитися своїми думками, поглядами, переживаннями. Згадкою про нашу зустріч нехай будуть пам'ятки для батьків. (Роздати пам'ятки).

Пам'ятка для батьків

Шановні батьки, пам'ятайте!

1. У дітей, які не знають, що їм робити у час дозвілля, псується і голова, і серце, і моральність.
2. Допоможіть своїй дитині вибрати корисне заняття.
3. Турбуйтеся про те, щоб дитяче серце не стало грубим, злим, холодним, байдужим і жорстоким у результаті «виховання».
4. Пам'ятайте, батьки! Фізичне покарання - це показник не тільки вашої слабкості, розгубленості, безсилля, а й педагогічного безкультур'я. Ремінь та тумаки вбивають у дитячому серці витонченість і чутливість, розбещують людину. Одурманюють її отрутою брехні.
5. Не ставте вашу дитину в становище, коли вона змушена оборонятися брехнею.
6. Говоріть із дитиною так, щоб не залишилося ніякого сумніву в тому, що ви керуєтеся турботою й тривогою за неї, а не бажанням відмахнутися, образити.
7. Будьте, навіть у дрібницях, до кінця правдивими і чесними зі своїми дітьми. Незначну домішку брехливості, штучності дуже добре помічають діти.
8. Не забувайте поділитися із своїми дітьми досягненнями й невдачами, тоді вони відкриватимуть вам свої таємниці, чекатимуть вашої поради, підтримки.
9. Пам'ятайте, батьки! Вашу дитину виховує кожна хвилина життя, кожний куточок землі, кожен ваш крок, слово, справа, з якими її особистість стикається ніби випадково, мимоволі.

ВИХОВНА ГОДИНА

на тему:

**«ЖОРСТОКІСТЬ і
НАСИЛЬСТВО»**

Мета: сформувати уявлення про проблему насилля й жорстокості, їх наслідків для дитини чи інших членів родини; вивчити права дітей, обговорити питання, як захиститися від будь-якого насильства; виховувати вміння попереджувати жорстоке поводження з людьми.

Обладнання: комп'ютер, плакати, сині стрічки.

Очікувані результати:

- З'ясувати зміст поняття «насилля» та його види;
- Окреслити види сімейного насильства;
- Визначити причини виникнення сімейної та учнівської жорстокості, її реалії та наслідки;
- Виокреслити механізм захисту прав дітей.

Хід заходу:

I. Мотивація виховної діяльності. Повідомлення теми і мети виховної години.

II. Оголошення епіграфа:

Сім'я, дитинство, материнство і батьківство охороняються державою.
Конституція України, стаття 51

1. Вступне слово вчителя:

Дитячі очі чисті, щирі

В них видно наміри й думки,

Вони хоч чорні, сині, сірі

Бувають радісні й сумні.

Мабуть, радісними є очі дітей, коли у них щасливе дитинство, коли ніщо не пригнічує і не турбує. А сумними – коли діти зазнають страждань, принижень.

- Як ви вважаєте, діти, чи правильно говориться в народній приказці: за одного битого сім небитих дають. Висловіть своє ставлення до цього твердження.

(Прийом «Мікрофон»)

Учитель: На жаль, ми живемо у світі де, на превеликий жаль, існує таке негативне явище, як насилля. Давайте з'ясуємо зміст поняття «насилля».

Учень 1. Насилля – це застосування особою чи групою осіб засобів примусу щодо іншої особи чи групи осіб.

Учень 2. Насилля – це дії, що принижують людську гідність, завдають шкоди здоров'ю, а іноді й життю.

Учитель. Давайте з'ясуємо, які бувають види насилля.

Розгляд схеми-таблиці

Учитель. А чи належить до насилля торгівля людьми?

Учень. Звичайно. Бо для цього торговець людьми повинен зволодіти людиною, втертися в довіру до неї, а потім продає особу, навіть без її відома. Використовує для злочинів, для жебрацтва, роблять рабами. У дорослих відбирають паспорти.

Анкетування:

1. Скільки вам років?
2. Ваша стать: дівчина, хлопець.
3. Як ви ставитеся до різних проявів насильства?
4. Чи допуслав хто-небудь по відношенню до вас насилля?
 - Так
 - Ні
5. Які прояви насилля ви зазнали по відношенню до себе?

- Фізичне
- Емоційне
- Сексуальне
- Жодного

6. Допускав хто-небудь насилля в сім'ї щодо вас?

- Так
- Ні

7. Чи відчували ви жорстоке поводження з боку друзів, однолітків, дорослих?

- Так
- Ні

8. Чи намагалися ви себе захистити?

- Так
- Ні

9. Чи спостерігали ви насилля в сім'ї щодо інших членів родини?

- Так
- Ні

10. По відношенню до кого було направлене жорстоке поводження в сім'ї?

- До мами
- До батька
- До дідуся
- До бабусі
- До брата
- До сестри
- До тварин

11. Які вас огортають почуття, коли вам доводиться бачити жорстоке насилля?

- Страху
- Ненависті
- Злості
- Незахищеності
- Жахливості
- Провини
- Сорому
- Співчуття
- Байдужості
- Жалості

Мозковий штурм «Хто може здійснювати насилля»
(записати на плакаті (батько, мати, учень один щодо іншого, вчителі і т.д.))

Вчинки дітей

Учитель. Бувають ситуації, які можуть спровокувати насилля. Часто людина сама своїми діями створює умови для виникнення таких ситуацій

- Які ситуації? Назвіть їх. (провокації, обзивання один на одного, насмішка, плітки, обмови і т.д.)

Учитель. Поведінку, яку може спровокувати насилля, називають «віктимною» (латинське жертва), тобто людина поводить себе як потенційна жертва, створюючи передумови до насилля. Поведінка може бути провокативною та необережною. Провокативною вважається поведінка, коли потенційна жертва спілкується з незнайомими людьми, відвідує їхні квартири, залишається наодинці з цими людьми.

Необережна поведінка не є провокативною, але створює умови для згвалтування чи іншого насильства. Це – необачні вчинки. Наприклад, поява у темному чи безлюдному місці. Якщо дитина знає про це – її шанси стати жертвою значно меншають.

Учень. А зараз послухайте притчу «Про жорстокість»

В одному з монастирів Шаолінню майстер навчав учня. І якось учень запитав майстра:

- Учителю, а як довідатися, наскільки я жорстокий?

І майстер відповів йому:

- Щоразу, коли ти будеш завдавати удару своєму ворогові, уяви себе на його місці і відчуй його біль. І якщо ти одного разу не відчуєш болю, знай, жорстокість поглинула тебе. Учитель. І народ, у 21 столітті психологи, педагоги, лікарі почали бити на сполох. Жорстокість, агресія починають зростати швидкими темпами.

- У чому ж причина цього?

Фахівці констатують, що в першу чергу агресію підлітків і дорослих викликає на телебаченні жорстокості, що батьки не приділяють уваги своїм дітям, вони з головою поглинули у побутові справи.

А Роберт Бабич, тренер Ужгородської дитячо-юнацької спортивної школи № 1 стверджує, що його вихованці із футбольного класу часу та енергії на пустощі не мають. Спорт давно став чудодійною пігулкою від агресії, бо зайву енергію діти виплюскують на тренуваннях, а не у бійках чи бешкетуванні.

Учитель. А тепер давайте переглянемо уривок про жорстокість підлітків (відео з новин ТСН).

- Яке ваше ставлення до побаченого? Чи доводилося вам зустрічатися з такими явищами, бути свідками таких «розборок»? Якщо так, то якими були ваші дії?

- Що спричинило таку поведінку підлітків? (Діти розповідають, відповідають на запитання)

Вчитель. Хочу зупинитися на сімейній жорстокості.

Бесіда:

1. Що ж таке сімейна жорстокість?
2. Які є види насилля в сім'ї?

Учень. Насильство в сім'ї - це будь-які навмисні дії фізичного, сексуального, психологічного чи економічного спрямування одного члена сім'ї стосовно іншого, якщо вони порушують конституційні права й свободи члена сім'ї як людини та громадянина й завдають

йому моральних страждань, шкоди фізичному чи психічному здоров'ю.

Жертва насилля в сім'ї – член сім'ї, який постраждав від фізичного, сексуального, психологічного чи економічного насильства з боку іншого члена сім'ї.

Учитель. Сімейна жорстокість – це застосування щодо дітей різних видів сімейного насильства.

(заповнення таблиці «Види сімейного насильства»)

- Зanedbanня дітей
- Сексуальне насильство
- Недоїдання
- Психічний тиск і погрози
- Приниження
- Економічні утиски
- Побиття та інші види фізичного насильства

Розгляд ситуативних завдань:

Який вид сімейного насильства наявний у даних ситуаціях?

Учитель.

1. Школярка із сльозами на очах розповідає іншим дітям: «Мама мене уб'є, якщо дізнається, що я розірвала нову куртку» (психологічне і фізичне).

2. Восьмикласник Ваня боявся п'яного батька, бо той, повертаючись додому вночі, піднімав із ліжка сина й починав його «виховувати» паском (фізичне)

3. Дівчинка (їй ще немає 6-ти років) чимось образила батька. На знак покарання він не розмовляє із нею місяць. Дівчинка була вражена. Батько вважає, що це нормальна міра виховання (психологічне).

4. Більшість хлопців із 11 класу мали кишенькові гроші, якими вільно розпоряджалися, але батько Влада сказав: «Матимеш гроші тоді, коли в семестрі буде лише 10-11 балів»(економічне).

Перегляд відеозапису про насилля в сім'ї (відео з новин ТСН)

Обговорення відеозапису.

Вчитель. Основним правовим документом, що захищає дитину від жорстокої поведінки з боку інших осіб, є Конвенція ООН «Про

права дитини», яка передбачає в своїх статтях захист від свавільної поведінки, визначає права кожної дитини на рівень життя, необхідний для фізичного, розумового, духовного розвитку, захист від сексуального домагання та від інших форм жорстокої поведінки.

Отже, навчіться діти, розрізняти поняття «добро» і «зло». Все, що принижує людську гідність людини – є зло, а все, що звеличує гідність людини – добро.

Дитина і насильство. Любов і жорстокість. Надія і відчай. Ми всі інтуїтивно тягнемось до світлого в цьому світі.

Учениця.

І в житті, як на полі мінному,
Я просила у цьому сторіччі.
Хоч би той магазинний мінімум:
«Люди, будьте взаємно ввічливі».
І якби на те моя воля, написала б
Я скрізь курсивами:
Так багато на світі горя.
Люди! Будьте взаємно красивими.

(Ліна Костенко)

Пісня «Ах детство, детство, ты куда летишь»

Рефлексія

- Що нового ви дізналися на виховній годині?
- Де можна застосувати здобуті знання?
- Чи досягнуті очікувані результати?

Учитель. Отже, я надіюсь, що у вашому житті ніколи не буде насилля. І що ви ніколи не будете його застосовувати по відношенню до інших людей. Бо це ганебно і жорстоко.

Люби ближнього як самого себе і тоді все у твоєму житті буде добре.

ВИХОВНА ГОДИНА

на тему:

**«ПРАВОПОРУШЕННЯ
ПІДЛІТКІВ»**

Мета: продовжити знайомство учнів із правовими поняттями; формувати правову свідомість та розуміння відповідальності за свою поведінку; виховувати повагу учнів один до одного; вести профілактичну роботу з попередження правопорушень; виховувати здатність усвідомлювати та відстоювати власну думку.

Гросмейстер повинен зробити вибір між чорною і білою клітиною.

Кожного дня, кожної миті Людина вибирає між добром і злом.

С. Лець

ХІД ЗАНЯТТЯ.

- Сьогодні на виховній годині ми продовжимо з вами знайомство із правовими поняттями (оголошення теми та епіграфу). Згадаємо, що таке правопорушення, розберемо його види. Але перш ніж послухати ваші повідомлення про це, пропоную вам уявити себе в кінотеатрі і подивитися невеличку виставу (показ презентації)

«Гроші»

Підліток бачить, що один з гостей у вітальні, дістаючи з кишені хустинку, впустив гроші. Гроші, які лежать на підлозі, не дають йому спокою. А в голову лізуть різні думки.

Думка-змія. Чого сидиш? Піди і підбери гроші!

Думка-розумна. Вони не твої, не роби цього!

Думка-змія. Ти ж за ними не в кишеню поліз, а з підлоги піднімеш. Загубив – сам винен.

Думка-розумна. Це не гідно тебе, підними і віддай гостю його гроші.

Думка-змія. Боїшся, що хтось побачить? Вони розмовляють, раніше, ніж за годину з кімнати не вийдуть.

Думка-розумна. Не роби цього, а раптом у нього вони останні? Не вистачить на проїзд – що він буде робити?

Думка-змія. Та в нього їх ціла пачка, і не помітить, що не вистачає одного папірця.

Думка-розумна. Не бери чужого, не можна!

Думка-змія. Тобі ж потрібні гроші? Чого сидиш, ось вони, на підлозі лежать, підбери – і вони твої!

(Хлопець бере гроші)

Право – система норм поведінки, встановлена в суспільстві.

Обов'язок – те, що слід безумовно, неодмінно виконувати.

Провина – вина; проступок – порушення правил поведінки; злочин – проступок, який карається законом.

Злочин – суспільно небезпечна дія з порушенням установлених правил і норм поведінки, яка заподіює людям зло.

Правопорушення – це суспільно небезпечне або шкідливо неправомірне (протиправне), винне діяння (дія або бездіяльність) деліктоздатної особи, яка спричиняє юридичну відповідальність.

Ситуація №1

У хворого на грип під впливом високої температури стався тимчасовий розлад психіки, хоча до цього симптомів психічного захворювання не спостерігалось. Перебуваючи в цьому стані, він скоїв кримінальний злочин і тепер чекає покарання. Покарають його чи ні?

Відповідь. Ні. Кримінальний кодекс України визнає такий злочин, скоєний у стані неосудності – через розлад психіки. Але цей стан повинні встановити експерти-медики.

Ситуація №2

Невідомий увечері намагався проникнути в чужий автомобіль, але не встиг цього зробити, бо спрацювала авто сигналізація і він з переляку втік. Але власник автомобілю наздогнав невідомого,

затримав і викликав міліцію. Адвокат затриманого вимагає його звільнення, бо проникнення в автомобіль не відбулося. Чи покарають невідомого?

Відповідь. Так, бо Кримінальний кодекс передбачає покарання за нездійснені наміри (звичайно, за умови, що доведено: наміри скоїти злочин мали місце)

Ситуація №3

Неповнолітній Юрій (14 років), Іван (15 років) та повнолітній Артем (21 рік) здійснили розбійний напад на приватного підприємця. Кого буде притягнуто до кримінальної відповідальності?

Відповідь. Притягнуто до кримінальної відповідальності буде всіх трьох. (скоєння злочину підлітками від 14 до 16 років).

Пограбування, крадіжки, насильство, убивство – це тяжкі злочини, які коять уже сформовані злочинці. Але нерідко буває, що людина чинить злочин ненавмисно – через байдужість, незнання або недбалість. Іноді починається, здавалось би, із невинних, не грубих порушень моральних норм, правил, порядку. Скажімо. Хлопчаки люблять поласувати яблуками з чужого саду. Деякі вбачають у цьому своєрідну романтику. А що це крадіжка – не думають? Дуже багато прикладів можна навести з звичайного життя, коли люди вчиняють злочини через необачність, пустощі, заради втіхи. Ось деякі з них.

Двоє хлопців під заохочувальні крики однокласників зчепилися, як ті півні. Фізично дужий Толя швидко поклав Сергія «на лопатки». Цим би й закінчилось, якби Толя ще й словом не вразив поверженого, що викликало глузливий сміх однокласників. У приливі ненависті Сергій схопив гострий камінець і пожбурих услід кривдникові, котрий саме оглянувся. Камінь попав прямо в око... Після довгого і безуспішного лікування Анатолій залишився однооком. Чи хотів цього Сергій? Зробити людину калікою – це вже тяжкий злочин.

А ось інший випадок. Два хлопці, незважаючи на сувору батькову заборону, вирішили погратися мисливською рушницею. Петрик жартома наставив дуло на Бориса.

- Руки вгору! – і натиснув на курок. Як на лихо рушниця була заряджена... Смерть Бориса настала раптово.

Ніхто з учасників цих інцидентів не планував злочину. Але й не думав про можливі наслідки свого вчинку. Ось так небажання виконувати обов'язки, недисциплінованість призводять до порушення моральних норм, установлених правил, а від правопорушення до злочину – один крок, і злочинець мусить бути покараним. Щоб цьому запобігти потрібно поважати правопорядок і закон, займатися самовихованням, вчитися бачити себе збоку та постійно звіряти свої вчинки з моральними та правовими нормами

ТРЕНІНГ

**«УРОКИ
ТОЛЕРАНТНОСТІ»**

Мета: формувати в учасників поняття «толерантність»; розвивати соціальну інтуїцію, чутливість; формувати толерантне ставлення до оточуючих, до суспільства, до певних ситуацій, відпрацьовувати навички безконфліктного спілкування; розвивати фантазію, творчі здібності.

Форма проведення: тренінг.

Хід проведення

I. Знайомство

Ведучий пропонує учасникам назвати своє ім'я та продовжити речення:

«Я люблю..., ..., ...»;

«Я не люблю..., ..., ...».

II. II Правила роботи в групах

Для спільної продуктивної роботи учасників занять ведучий пропонує правила, підготовлені заздалегідь:

не перебивати; уміти слухати;

вістоювати свою думку;

проявляти доброзичливість;

виявляти повагу один до одного;

точно виражати свої думки;

бути активним у роботі.

Якщо в ході проведення справи в учасників виникли будь-які побажання відносно правил, то вони можуть вносити свої зміни.

III. Очікування учасників

На плакаті намальований кошик для врожаю. Учасникам пропонується на стікерах у формі листочків, що символізують

паростки рослин, написати свої очікування від тренінгу та «посадити» їх навколо кошика.

IV. О Основна частина

Інформаційне повідомлення «Толерантність»

Вправа «Асоціативний кущ» Мета: засвоєння поняття «толерантність» за рахунок розширення його смислового поля і візуалізації контексту.

У центрі аркуша пишеться слово «толерантність». Учасники методом «мозкового штурму» добирають асоціації до слова та записують їх довкола, немов гілки куща.

Вправа «Риси толерантної особистості» Мета: ознайомити учасників з основними рисами толерантної особистості; дати можливість підліткам оцінити рівень своєї толерантності. Підготовка: бланк опитувальника з колонкою В на великому аркуші прикріплюється на дошку або стіну. Процедура проведення: учні отримують бланки опитувальника. Ведучий пояснює, що 15 характеристик, перерахованих в опитувальнику, властиві толерантній особі.

Бланк для вправи

Риси толерантної особистості

Колонка А

Колонка В

1. Відверта з іншими
2. Поблажливість
3. Терпіння
4. Почуття гумору
5. Чуйність

Риси толерантної особистості

Колонка А

Колонка В

6. Довіра
7. Альтруїзм
8. Терпимість до відмінностей
9. Уміння володіти собою
10. Доброзичливість
11. Уміння не засуджувати інших
12. Гуманізм
13. Уміння слухати
14. Допитливість
15. Здатність до співпереживання

Спочатку в колонці А поставте:

«+» — напроти тих трьох рис, які, на вашу думку, у вас найбільш виражені;

«0» — напроти тих трьох рис, які у вас найменш виражені.

Потім у колонці В поставте:

«+» — напроти тих трьох рис, які, на ваш погляд, найбільш характерні для толерантної особистості.

Цей бланк залишиться у вас і про результати ніхто не дізнається, тому ви можете відповідати чесно, ні на кого не озираючись. На заповнення опитувальника дається 3–5 хвилин. Потім ведучий заповнює заздалегідь підготовлений бланк опитувальника, прикріплений до дошки. Для цього він просить підняти руки тих, хто відзначив у колонці В першу якість. Число тих, хто відповідав, підраховується і заноситься в колонку бланка. Так само

підраховується число відповідей по кожній якості. Ті три якості, які набрали найбільшу кількість балів, і є ядром толерантної особистості (з точки зору класного колективу).

Психологічний зміст вправи.

Учні одержують можливість:

1. Порівняти уявлення про толерантну особистість кожного з членів групи із загальногруповим уявленням.
2. Порівняти уявлення про себе («+» у колонці «А») з портретом толерантної особистості, створеним групою.

Вправа «Емблема толерантності»

Мета: розвивати фантазію, експресивні здібності самовираження.

Учням пропонується самостійно намалювати таку емблему толерантності, яка могла б друкуватися на суперобкладинках, політичних документах, національних прапорах. Процес малювання займає 5–7 хвилин. Після завершення роботи учні розглядають малюнки один одного (для цього можна ходити по кімнаті). Потім учні можуть об'єднатися в підгрупи на основі схожості між малюнками. Важливо, щоб кожен з них самостійно вирішив приєднатися до тієї або іншої групи. Кожна з новоутворених підгруп повинна пояснити, що спільного в їх малюнках, і висунути гасло, яке відображувало б суть їхніх емблем (обговорення — 3–5 хв.). Завершальний етап вправи — презентація емблем кожної підгрупи.

Вправа «Килим ідей» Мета: усвідомлення причин проблеми; усвідомлення власних дій, спрямованих на вирішення конкретної проблеми.

Необхідно підготувати нарізані смужки паперу трьох різних кольорів, по 30–40 смужок кожного кольору, три великих аркуші паперу, клей, наклейки двох кольорів (по дві наклейки кожного кольору для кожного учасника), один плакат.

1. Розуміння проблеми.

Кожна група отримує 10 кольорових смужок і великий аркуш паперу. На кожній смужці учасники записують відповідь на питання: «Чому проблема існує? Чому в нашому житті важко бути толерантним?». Після цього на великому аркуші паперу утворюють «килим», наклеюючи всі смужки так, щоб написане можна було прочитати.

2. Шляхи вирішення проблеми.

Групам роздається по 10 смужок іншого кольору, на яких учасники записують пропозиції щодо вирішення цієї проблеми. Потім ці нові смужки наклеюються на «килим». Після закінчення роботи групи показують свої «килими» і зачитують ідеї.

3. Індивідуалізація діяльності.

Кожен пише на смужках третього кольору про те, що він особисто може зробити, щоб змінити ситуацію. Група збирає індивідуальні смужки, але не приклеює їх до «килима». Групи по черзі читають свої смужки, приклеюють їх на плакат. Схожі пропозиції приклеюють одну під іншою.

4. Оцінювання ідей. Кожен учасник отримує дві червоні і дві зелені наклейки.

Червоний означає — «точно це зроблю», зелений — «спробую це зробити». Учасники підходять до плаката, ще раз перечитують усі ідеї та приклеюють наклейки на вибраних ідеях (необов'язково використовувати всі наклейки).

Психологічний зміст вправи.

Кожен учасник отримує можливість поміркувати, що зробить особисто він, щоб допомогти вирішити цю проблему.

V. Підсумки

Ведучий роздає стікери, які символізують плоди — урожай. Він пропонує написати, чи виправдалися очікування. Потім учні по колу озвучують їх і прикріплюють до плаката в кошик

VI. Завершення тренінгу

Жила-була на світі сім'я. Вона була не проста. Більше 100 чоловік налічувалося в цій родині й усі були такі різні. Сім'я займала ціле село, так і жили всією ріднею і всім селом. Ви скажете: «Ну і що, хіба мало великих сімейств на світі?». Але річ у тому, що сім'я була особлива — мир і злагода панували в ній. Отже, на селі ні сварок, ні лайки, ні бійок і розбратів не було.

Дійшов поговір про цю родину до самого владика країни, і вирішив він перевірити, чи правду говорять люди. Прибув він до села, і душа його зраділа: довкола чистота, краса, достаток і мир. Добре дітям, спокійно людям похилого віку. Здивувався владика. Вирішив дізнатися, як селяни досягли такого ладу. Прийшов до голови родини і сказав: «Розкажи, як ти досягаєш такої згоди і миру в твоїй сім'ї». Той узяв аркуш паперу й почав щось писати. Писав довго, видно, не дуже сильний був у грамоті. Потім передав аркуш владичі. Той узяв аркуш і почав розбирати карлючки старого. Розібрав насилу і здивувався. Три слова були написані на папері: «любов», «прощення», «терпіння». І в кінці аркушу: «Сто разів любов», «Сто разів прощення», «сто разів терпіння». Прочитав владика, почував, як велося, за вухом і запитав:

— І все?

— Так,— відповів старий,— це і є основа життя будь-якої гарної сім'ї.

І подумавши додав:

— І світу теж.

ЛІТЕРАТУРА

1. Конституція України.- К., 2006 р.
2. Конвенція ООН «Про права дитини».- К., 2005 р.
3. Закон України «Про попередження насилля в сім'ї».- К., 2001 р.
4. Запобігання торгівлі людьми. Навчально-методичний посібник – К.-Х.,2001 р.
5. Наказ Міністерства освіти і науки України «Про вжиття заходів щодо запобігання насильству над дітьми»// Інформаційний збірник Міністерства освіти і науки України, № 7-8.-2010 р
6. Концепція превентивного виховання дітей і молоді (Окреме видання), 1998.
7. Красовицький М.Ю. Практична педагогіка виховання (Плай). Київ Івано-Франківськ, 2000.
8. Бех І.Д. Спадкові передумови розвитку особистості (Рідна школа), 1996. – №7.
9. Ващенко І. Виховний ідеал. – Полтава, “Полтавський вісник”, 1994.
10. Ситник Г. Технології превентивного виховання школярів. Рівненський ІППО, 1996.
11. С. Кривцова, К. Мухаматулліна. Учитель і проблеми дисципліни. “Шкільний світ”. – №5(181). – лютий 2003.
12. Національна програма патріотичного виховання населення, формування здорового способу життя, розвитку духовності, зміцнення моральних засад суспільства (Окреме видання).

13. Указ Президента України “Про заходи щодо розвитку духовності, захисту моралі та формування здорового способу життя громадян”. “Урядовий кур’єр”, 1999. – №18 (6 травня).
14. Указ Президента України від 28. 01. 2001 р. “Про додаткові заходи щодо запобігання дитячій бездоглядності”. Інформаційний збірник Міністерства освіти і науки України, 2001. – №9 (травень).
15. Указ Президента України “Про затвердження “Комплексної програми профілактики злочинності на 2001 – 2005 рр.” від 25. 12. 2000 р. №1376/2000.
16. Указ Президента України “Про невідкладні додаткові заходи щодо зміцнення моральності у суспільстві та утвердження здорового способу життя” від 15. 03. 2002 р. №258/2002.